

МОТИВИ

към проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 10 от 2003 г. за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на канцерогени, мутагени или токсични за репродукцията вещества при работа

Причините, които налагат приемането на нормативния акт

Предложеният проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 10 от 2003 г. за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на канцерогени, мутагени или токсични за репродукцията вещества при работа е изготвен във връзка с необходимостта от въвеждане в националното законодателство на разпоредбите на Директива (ЕС) 2024/869 на Европейския парламент и на Съвета от 13 март 2024 година за изменение на Директива 2004/37/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 98/24/ЕО на Съвета по отношение на граничните стойности за олово и неговите неорганични съединения и за диизоцианати.

Посоченият проект е залегнал и като мярка № 135 (Работна група № 13 „ Социална политика и заетост“) по Плана за действие за 2025 г. с мерките, произтичащи от членството на Република България в Европейския съюз, приет с Решение № 63 на Министерския съвет от м. февруари 2025 г., със срок за транспониране 21 декември 2025 г.

Целите, които се поставят

Основната цел на предложения проект е хармонизиране на националното ни законодателство с европейското и осигуряване на по-висока степен на защита на здравето на работещите чрез въвеждане на гранични стойности за професионална експозиция за олово и неговите неорганични съединения и за диизоцианати.

За оловото и неговите неорганични съединения до момента въведената гранична стойност за професионална експозиция е била $0,05 \text{ mg/m}^3$ с проекта се предлага тя да стане $0,03 \text{ mg/m}^3$.

Оловото и неговите неорганични съединения са ключови токсични за репродукцията вещества на работното място, които могат да окажат неблагоприятно въздействие както върху плодовитостта, така и върху развитието на плода, и отговарят на критериите за класифициране като токсични за репродукцията вещества от категория 1А в съответствие с Регламент (ЕО) № 1272/2008 на Европейския парламент и на Съвета, като следователно са токсични за репродукцията вещества съгласно определението в член 2, буква б) от Директива 2004/37/ЕО.

Проучванията показват, че оловото е причина за около половината от всички професионални експозиции на токсични за репродукцията вещества. От научна гледна точка не е възможно да се определи равнище, под което експозицията на олово и неговите неорганични съединения би била безопасна за развитието на потомството на работещите жени в детеродна възраст. Поради това за оловото и неговите неорганични съединения се въвежда обозначение като „непрагово токсично за репродукцията вещество“ и работодателите следва да гарантират, че професионалната експозиция на работниците на олово и неговите неорганични съединения е намалена до най-ниското равнище, което е технически възможно.

Експозициите както по орален, така и по инхалаторен път са възможни начини за проникване на оловото и неговите неорганични съединения в човешкия организъм. Като се вземат предвид най-актуалните научни данни и новите констатации по отношение на оловото и неговите неорганични съединения, с промяната в Наредба № 10 се цели да се подобри защитата на работниците, изложени на потенциален риск за здравето, чрез намаляване както на биологичните гранични стойности, така и на граничните стойности за професионалната експозиция на олово и неговите неорганични съединения. Поради това се въвежда преразгледана биологична гранична стойност от 15 µg Pb/100 ml кръв, придружена от преразгледана гранична стойност на професионална експозиция от 0,03 mg/m³ като 8-часова средно претеглена във времето концентрация.

Предлагат се специални мерки във връзка с управлението на риска, включително хигиенни мерки, използване на лични предпазни средства, както и специално наблюдение на здравето, при което да се отчитат обстоятелствата при отделните работници. В допълнение към техническите превантивни мерки, които да се предприемат от работодателите, наблюдението на здравето е важна защитна мярка за работниците, изложени на олово и неговите неорганични съединения. Съгласно общите изисквания работодателите са задължени да осигуряват замяна на веществото, доколкото това е технически възможно, използване на затворени системи или намаляване на експозицията до възможно най-ниското от техническа гледна точка ниво.

Диизоцианатите са кожни и респираторни сенсibiliзатори (астмогени), които могат да имат вредни за здравето ефекти върху дихателната система, като професионална астма, сенсibilизация към изоцианати и бронхиална хиперреактивност, както и кожно професионално заболяване. За да се осигури по-всеобхватно равнище на защита, са разгледани и други пътища на абсорбиране при диизоцианатите освен вдишването, включително възможни неблагоприятни последици за здравето след експозиция на кожата на работното място, което може да доведе и до системни имунологични ефекти като

сенсibiliзация на дихателните пътища. Понастоящем на равнището на Съюза няма задължителна гранична стойност на професионална експозиция или краткосрочна гранична стойност на експозиция за диизоцианати.

От научна гледна точка не е възможно да се определят равнища, под които експозицията на диизоцианати не би довела до неблагоприятни ефекти върху здравето. Вместо това може да се установи връзка експозиция-риск, с което се улеснява определянето на гранична стойност на професионална експозиция, като се отчита нивото на прекомерен риск. В резултат на това се установят гранични стойности за всички диизоцианати, така че да се намали рискът, като се понижат равнищата на експозиция. Въз основа на наличната информация, включително научните и техническите данни, се определят дългосрочна и краткосрочна гранична стойност за тази група химични агенти.

С проекта на наредба за изменение и допълнение на Наредба № 10 се предлага изменение на Наредба № 13 от 2003 г. за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа, като се установява гранична стойност на професионална експозиция от $6 \mu\text{g NCO}/\text{m}^3$ и краткосрочна гранична стойност на експозиция от $12 \mu\text{g NCO}/\text{m}^3$ за всички диизоцианати, когато NCO се отнася за изоцианатната функционална група на диизоцианатните съединения, и ѝ се присвоява обозначение във връзка с кожата, дермалната и респираторната сенсibiliзация.

Финансовите и други средства, необходими за прилагането на новата уредба

Предложеният проект на акт няма да окаже въздействие върху държавния бюджет в текущата и/или в следващите години. Прилагането на нормативния акт не изисква допълнителни финансови и/или други средства, които да бъдат направени от компетентните контролни органи.

Спазването на същественото намаление на биологичната гранична стойност на $15 \mu\text{g Pb}/100 \text{ ml}$ кръв е възможно да се окаже трудно в краткосрочен план поради времето, необходимо за въвеждане на мерки за управление на риска, и поради скъпоструващото адаптиране на производствените процеси. По тази причина в проекта се предлага преходен период до 31 декември 2028 г., по време на който да се прилага биологична гранична стойност от $30 \mu\text{g Pb}/100 \text{ ml}$ кръв.

По отношение на диизоцианатите, спазването на гранична стойност на професионална експозиция от $6 \mu\text{g NCO}/\text{m}^3$, придружена от свързана с нея краткосрочна гранична стойност на експозиция от $12 \mu\text{g NCO}/\text{m}^3$, е възможно да се окаже трудно. Това се дължи на въпроси, свързани с осъществимостта на техническите измервания, и на времето, необходимо за въвеждането на мерки за управление на риска, по-специално в секторите надолу по веригата,

включващи дейности като строителство, ремонт на превозни средства, общи ремонти, или производството на текстил, мебели, моторни превозни средства и други транспортни средства, както и на домакински уреди, машини и компютри. Поради това с проекта на наредба е предложен преходен период до 31 декември 2028 г., по време на който да се прилага стойност на професионална експозиция от 10 µg NCO/m³ придружена от свързана с нея краткосрочна гранична стойност на експозиция, от 20 µg NCO/m³ .

За съответствието на наредбата с текстовете на директивата е изготвена таблица на съответствието с правото на Европейския съюз.